

Anne-Marie Mais tale til Gry Stokkendahl Dalgas ved overrækkelsen af Bodil og Jørgen Munch-Christensens debutantpris

Taler

Anne-Marie Mai
Professor i nordisk litteratur

Dato

25. september 2020

Omstændigheder

Talen blev holdt digitalt, da coronasituationen forhindrede at prisoverrækkelsen kunne finde sted i fysisk form.

At holde livet i live

Der er et ord, der bliver ved med at dukke op, når jeg tænker på Gry Stokkendahl Dalgas debutbog, og det er ganske enkelt ordet TAK! Det er det ord, som simpelthen bliver uomgængeligt for en læser at få sagt og udtrykt. En tak for et stærkt stykke ordkunst, en bog, der har en kunstnerisk energi, som forplanter sig til en, så man simpelthen læser den i et stræk for så at begynde forfra og herefter opdage, at man tager små citater fra den ind i sit eget ordforråd. Tænk at kunne skrive om ”at drømme et sted frem i sig selv”, at få opgaven med ”at holde livet i live”, og at kæmpe mod, at et lægeværelse skal være ”livets rumklang”. Tak for en ordkunst, der giver sprog og tanke både højde og dybde.

Tak for en bog med digte, optegnelser og breve, der handler om at være en transkønnet kvinde, der er begyndt at tale om sine tanker, følelser, håb og frygt.

Digtene handler om at opleve en uoverensstemmelse mellem det køn, man er tildelt ved fødslen, og det køn, man selv føler og oplever, at man tilhører og passer ind i. Digtene handler om kønsdysfori, en tilstand, der er svær at beskrive, men digteren finder et billede, der giver læseren en fysisk fornemmelse af ubehaget. Det er som at ligge i en seng med krummer, som hele tiden kan mærkes mod kroppen som en skarp tekstur, man ikke kan slippe for. Bogen følger forløbet omkring overgangen fra et køn til et andet. Jeg’et skal udforme et

nyt billede af sig selv, give sig selv et nyt navn, give sine venner en veninde, og fortælle sine forældre, at de har fået en datter.

Det er en megaløst opgave at gennemgå en sådan transition. Man skal virkelig argumentere for at få en hormonbehandling, der kan få en til at føle sig hjemme i sin krop. Man skal overkomme omgivelsernes skepsis og mange spørgsmål og satse på, at forældrene kan komme overens med transitionen, når Christian bliver til Gry.

Mødet med Sexologisk Klinik kræver desuden styrke. Det er, som om man i højere grad har en udfordring i sit møde med behandlingssystemet end en uforbeholden støtte i en vildt vanskelig periode. Ventetiden er forfærdelig, og negative følelser og selvmordstanker bliver skjult for ikke at forsinke behandlingen. ”Det er mit liv og andres liv der sker mens jeg venter”, hedder det et sted. Ordene bliver forfærdelige, og lyder, som det hedder, som om de bliver sagt i et venteværelse.

Den nye pubertet, som transitionen fremkalder, er fuld af kropslige forandringer. Det er rørende at læse om forandringerne, og hvordan de opleves. Tak for det indblik i det menneskelige liv, som denne beskrivelse giver. Læseren af bogen kommer virkelig til at tænke over, de kropslige forandringer mennesket gennemgår igennem sit liv, ikke bare i puberteten og overgangsalderen; man indser, hvor vigtige kroppens forandringer er, tænker over, hvordan man selv har valgt at reagere på dem. Man forstår, at man kan føle sig så utilpas i sin krop, at man vælger en transition.

Tak for modet til kunstnerisk at udtrykke alle disse erfaringer og valg. Tak for modet til at komme frem med vigtige oplevelser i en tid, hvor mennesker, der står ved sig selv, risikerer at blive mødt med grovheder, ja ligefrem had, og hvor man faktisk kan ende med at blive udskammet offentligt, hvis man taler om retten til at blive behandlet, som den man er, på sin uddannelse og i sit arbejdsliv. Gry's bog viser, at litteraturen kan bryde fortællingerne og fremme anerkendelse og respekt mellem mennesker.

Bogen minder om, at det menneskelige rummer så mange muligheder og veje i livet. Der er ikke en sandhed, men menneskelige muligheder, som vi hver især kan forholde os til. Kultur og historie er langt rigere og mere sammensat i sin opfattelse af køn, end vi tror. Der bliver valgt og er blevet valgt for os. Valget er

ikke nødvendigvis vores eget.

Nu får jeg det måske til at lyde, som om Gry Stokkendahl Dalgas bog er meget alvorstung, men det er ikke tilfældet; den har også humor, groteske situationer og spørgsmål og et kærligt blik på sin omverden. Forholdet til forældrene er et helt særligt spor i bogen, der rummer megen ømhed og håb om kærlighed. Her er et lille stykke om at skulle fortælle forældrene om transitionen:

Jeg har stadig intet navn, jeg ved ikke hvordan jeg skal hilse når nogen siger hej til mig. Jeg er eller. Jeg er nyfødt, drømmer om at blive døbt. Jeg har stadig ikke sagt det til mine forældre. Jeg samler ord og mod mens jeg venter.

En dag vil min far slå armen rundt om mine skuldre og sige: Det er et sent gry for dig Gry. Da vil jeg være tilbage i ordspillene, det evige hjerte i min familie. Jeg vil stå og ryge en smøg i tidligt solskin. Det vil være en sen sensommormorgen et år ude i fremtiden. Jeg vil grine og gengælde krammet. Det er nok at drømme sig til en beslutning, jeg vil gerne hedde Gry. Jeg vil gerne betyde morgen og være åben for et dårligt ordspil. Hvorfor skulle jeg ikke vælge et navn der var åbent for dårlige ordspil nu hvor jeg døber mig selv? Jeg vil være sjov i min fremtid.

Da Gry Stokkendahl Dalgas bog udkom skrev digteren Lea Marie Løppenthin, at den burde vinde priser. Det synes vi også i komiteen for Bodil og Jørgen Munch- Christensens kulturlegat, Danmarks største debutantpris! Grys ord finder vej til både hjerne og hjerte!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prisuddelingstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anne-marie-mais-tale-til-gry-stokkendahl-dalgas-ved-overraekelsen-af-bodil-og-jorgen-munch-christensens-debutantpris>